

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Емилия Варадинова,

катедра ГЕООС, ПМФ,

Югозападен университет „Неофит Рилски“ Благоевград

Относно: Защита на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност “Екология и опазване на околната среда“, в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4. Науки за земята.

Тема на дисертационния труд: „ *Анализ и превенция на заплахите, влияещи върху смъртността на белоглавия лешояд (Gyps fulvus)* ”

Автор: Христо Валериев Пешев, редовен докторант към катедра „География, екология и опазване на околната среда“, Природо-математически факултет, ЮЗУ „Н. Рилски“ Благоевград.

Научен ръководител: доц. д-р Константин Тюфекчиев

Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е посветен на изучаване на индивидуалните участъци, ключовите зони и заплахите за оцеляването на белоглавия лешояд (*Gyps fulvus*), определен като консервационно значим съгласно Закона за биологично разнообразие. Провеждането на актуални комплексни изследвания е принос за обогатяването на знанията за белоглавия лешояд и разработване на адекватни природозащитни мерки за поддържане на популациите на вида на територията на Балканския полуостров и Близкия изток.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд съответства по обем на специфичните изисквания на катедрата и съдържа всички необходими раздели за такъв тип разработка, а именно въведение, литературен преглед, цел и задачи, материали и методи, резултати и обсъждане, изводи, препоръки, приноси и използвана литература. Дисертацията се състои от 114 страници, литературата съдържа общо 284 заглавия, от които 15 са на кирилица и 269 на

латиница. Прави впечатление актуалността на цитираните източници, което се потвърждава от факта, че повече от 30% от всички заглавия са публикувани през последните 10 години.

Уводът коректно въвежда в проблематиката на дисертацията. Целта е насочена към проучване и анализ на заплахите, влияещи върху смъртността на белоглавия лешояд, както и представяне на превантивни консервационни мерки за опазване на популациите на изследвания вид на територията на Балканския полуостров и Близкия изток. За изпълнение на целта са разписани пет задачи. Докторантът е представил подробна литературна справка, в която детайлно е направена характеристиката на изследвания вид и състоянието на популацията му, природозащитния статус и заплахите, разработените мерки и изследванията, посветени на приложението на проследяващите вида, технологии. В раздел Материали и методи са представени периода, обхвата, както и подходите на маркиране и събиране на данни. Използвани са специализирани и общоприложими статистическата методи за анализ. Резултатите и обсъжданията са описани в шест подраздели, всеки от които е подреден в систематизирана последователност. Анализирани са начините за окачване на предавателите, изчислени са индивидуалните участъци и са определени ключовите зони на лешоядите на територията на Балканския полуостров. Проследени са мигриращите белоглави лешояди в Близкия изток, установени са случаите на предизвикана смъртност в резултат на различни фактори. Разработката съдържа девет таблици, а резултатите са визуализирани с 35 фигури, в т.ч. графики и снимки. В дисертационния труд са изведени седем изводи и пет приноси. Изводите кореспондират на поставените задачи и представят в обобщен вид резултатите от проведените задълбочени изследвания. Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертационния труд и представя основните резултати и приноси. Бих искала да акцентирам върху мащабността на изследванията и стойността на разработката. Проведени са голям брой изследвания, обработени са значителен набор от данни и са приложени подходящи методи за анализ. Христо Пешев показва завидни знания и практически умения, натрупани в резултат на дългогодишната си работа по темата.

Публикации по темата на дисертацията

Представената академична справка показва, че докторантът покрива изискванията по отношение на публикационната активност и е изпълнил всички други задължения, свързани с обучението си. По темата на дисертацията са приложени 7 публикации, в три от които

докторантът е първи автор. Пет от статиите са отпечатани в престижни списания, като две от тях са публикувани в списания, които попадат в най-високия библиометричен показател за класифициране на научни списания Q1 и три в Q2. В допълнение като актив трябва да се отбележат и значителния брой цитирания на публикациите.

Лични впечатления от докторанта

Познавам Христо от зачисляването му като докторант към катедра „География, екология и опазване на околната среда“ към ЮЗУ „Н. Рилски“ Благоевград. В периода на обучение той имаше изключителното предимство да подготвя дисертационен труд по тематика, по която в резултат на дългогодишен практически опит е натрупал много знания и умения. Посоченото, както и всеотдайността и любовта му към професията стоят в основата на успешната докторантура. Независимо от екипната проектна и теренна работа, аз съм напълно убедена съм, че представената дисертационна разработка е дело и заслуга на Христо Пешев.

Въпроси, критични бележки и препоръки

Моите препоръки бяха представени в предварителната рецензия и докторантът се е съобразил с тях. Добре би било докторантът да поясни към кого са насочени разписаните препоръки - към оторизираните институции, към заинтересовани неправителствени организации или са част от бъдещите планове на докторанта. Имам бележка по отношение на последния принос добавен във финалния вариант на дисертацията. Смятам, че този принос може да се обедини с принос 5.

Заклучение

Дисертационният труд има оригинален характер, доказателство за което успешно преминалия тест за плагиатство, при който са регистрирани само 2% съвпадения. Представената разработка напълно покрива изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и е в съответствие с изискванията на тематичното българско законодателство, както и с вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Н. Рилски“.

Предвид гореизложеното, давам своята положителна оценка на дисертационния труд и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Христо Пешев в област на висше образование: 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност „Екология и опазване на околната среда“.

Благоевград, 14.01.2025 г.

Изготвил рецензията:

(доц. д-р Емилия Варадинова)

STATEMENT

by assoc. prof. Dr Emilia Varadinova, member of a scientific jury
in accordance with Order № № 2524/28.10.2024
of the Rector of South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad

Regarding: Procedure for awarding the educational and scientific degree “Doctor” in scientific specialty "Ecology and environmental protection", Field of higher education 4. Natural sciences, mathematics and informatics, Professional field 4.4. Earth sciences.

Thesis topic: *"Analysis and prevention of threats affecting the mortality of the Eurasian griffon vulture (Gyps fulvus)"*

Author: Hristo Valeriev Peshev, full-time PhD student in the Department of "Geography, Ecology and Environmental Protection" at the Faculty of Mathematics and Natural Sciences of the South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Konstantin Tyufekchev

Relevance of the dissertation topic

The PhD thesis is dedicated to the study of the individual sites, key areas and threats to the survival of the Eurasian griffon vulture (*Gyps fulvus*), designated as conservation significant species under the Biological Diversity Act. Conducting of current complex research is a contribution to enrichment of knowledge about the Eurasian griffon vulture and development of adequate conservation measures to maintain the populations of the species on the territory of the Balkan Peninsula and the Middle East.

General characteristics of the dissertation

The PhD thesis follows the generally accepted structural criteria and includes eight chapters with the standard division of Introduction, Literature review, Aim and tasks, Materials and methods, Results and Discussion, Conclusion, Recommendations, Contributions and Reference. The dissertation consists of 114 pages, the literature contains a total of 284 titles, of which 15 are in Cyrillic and 269 in Latin. The relevance of the cited sources is impressive, which is confirmed by the fact that more than 30% of all titles were published in the last 10 years.

The introduction correctly describes the issues of the dissertation. The aim is related to the study and analysis of the threats affecting the mortality of the griffon vulture, as well as the presentation of preventive conservation measures for the protection of the populations of the studied species on the territory of the Balkan Peninsula and the Middle East. Five tasks have been assigned to fulfill the aim. The PhD student has presented a detailed literature review, in which the studied species, the state of its population, the conservation status and threats, measures and the research dedicated to the application of species tracking technologies are described in detail.

The Materials and Methods section presents the period, scope, and approaches to tagging and data collection. Specialized and generally applicable statistical analysis methods were used. The results and discussions are described in six subsections, each of which is arranged in a systematic sequence. The methods of hanging the transmitters were analyzed, the individual areas were calculated, and the key areas of the vultures on the territory of the Balkan Peninsula were determined. Migrating griffon vultures in the Middle East were monitored, and cases of induced mortality as a result of various factors were identified. The PhD thesis contains nine tables, and the results are visualized with 35 figures, including graphs and photos. The dissertation presents seven conclusions and five contributions. The conclusions correspond to the tasks set and present in a summarized form the results of the conducted in-depth research. The abstract correctly reflects the content of the dissertation and presents the main results and contributions. I would like to emphasize the scale of the research and the value of the work. A large number of studies have been conducted, a significant set of data has been processed and appropriate methods of analysis have been applied. Hristo Peshev shows enviable knowledge and practical skills accumulated as a result of his many years of work on the topic.

Publications on the topic of the dissertation

The submitted academic report shows that Hristo Peshev has covered the requirements related to the publication activity and has fulfilled all other obligations connected to his education. A total of 7 publications are presented on the topic of the dissertation, in three of which Hristo Peshev is a first author. Five articles have been published in prestigious journals, with two of them are in journals that fall into the highest bibliometric indicator (quartiles) for classifying scientific journals Q1 and three in Q2. In addition, the significant number of citations of the publications should be noted as an asset.

Personal impressions of the PhD candidate

I have known Hristo since he was enrolled as a PhD student at the Department of Geography, Ecology and Environmental Protection at the South-West University "N. Rilski" Blagoevgrad. During his studies, he had the exceptional advantage of preparing a dissertation on a topic in which, as a result of many years of practical experience, he has accumulated a lot of knowledge and skills. The above, as well as his dedication and love for the profession, are the basis of his successful PhD studies. Regardless of the team project and field work, I am completely convinced that the presented PhD thesis is the work and merit of Hristo Peshev.

Questions, critical notes and recommendations

My recommendations were presented in the preliminary review and the PhD student has taken them into account. It would be good to clarify to whom the listed recommendations are addressed - to the authorized institutions, to interested non-governmental organizations or are they part of the PhD student's future plans. I have a note regarding the last contribution added to the final version of the dissertation. In my opinion, this contribution can be merged with contribution 5.

Conclusion

The PhD thesis has an original results and contributions, which is confirmed by the successfully passed plagiarism test (only 2% of matches were registered). The presented work fully meets the criteria for acquiring the educational and scientific degree "Doctor" and is in accordance with the requirements of the relevant Bulgarian legislation, as well as with the Internal rules for the development of the academic staff at the South-West University "N. Rilski".

In view of the above, **I give my positive assessment of the PhD thesis and recommend the respected Scientific Jury to award the educational and scientific degree "Doctor" to Hristo Peshev** in Field of Higher Education: 4. Natural Sciences, Mathematics and Informatics, Professional Direction 4.4. Earth Sciences, Scientific Specialty „Ecology and Environmental Protection“.

14 January 2024

Author:

(Assoc. Prof. Dr Emilia Varadinova)